

♦ ST. OLAV ♦

Nr. 29

Oslo, den 16. juli 1936.

48. årg.

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig, i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: Film og kino. — Kristus i verdenshistorien. — Kristendommens sosiale innsats. — L'Osservatore Romano - 75 år. — Rask redningsdåd av Thorolf Taxt. — Vår feriekoloni. — Spørsmål og svar. — Herhjemme.

Oslo Apostoliske Vikariats Geistflighet.

Hs. Høiærværdighet biskopen og prestene samlet ved retrett i Oslo i begynnelsen av juli måned. Ved biskopens høire side (til venstre på billedet) høiærv. pater Starke, apostolisk prefekt, som var retrettens predikant.

Film og kino.

Pave Pius XI's rundskrivelse «Vigilanti Cura»

til de Forenede Staters erkebiskoper og biskoper samt til alle andre katolske overhyrder om kinomatografenes moralske og opdragende opgaver.

Idet Vi med den årvåkne omsorg som vårt embede krever av oss, har iaktatt den gode virksomhet som både våre medbrødre i episkopatet og de troende utfolder, har det gledet oss overmåte å konstatere de frukter og fremskritt som det for to år siden påbegynte korstog mot kinematografforestillingenes misbruk allerede kan fremvise. Initiativet til denne gode aksjon utgikk fra den organisasjon som med full rett bærer navnet: *League of decency* = Sømmelighetsligaen.

Dette gode resultat gir oss en anledning til her utførlig å tilkjennegi Vårt syn på dette spørsmål som i så sterk grad berører hele det kristne folks moralske og religiøse liv.

Fremfor alt går Vår takknemlighet til Episkopatet i de Forenede Stater og deres trofaste medarbeidere som under «Sømmelighetsligaens» merke og ledelse allerede har utrettet så meget. Vår takknemlighet er så dyp, nettop fordi Vi engstes hver dag over de sørgelige fremskritt kinoens kunst og teknikk gjør i fremstillingen av synd og last.

Så ofte som Vi har hatt leilighet til det, har Vi henledet ikke alene biskopenes og geistlighetens, men også alle alle opriktige og rett-tenkende menneskers opmerksomhet på dette viktige spørsmål.

I Vår rundskrivelse om den kristne opdragelse (1930) har vi «beklaget at filmen, som inspirert av sunde grunnsetninger kunde være til så stor nytte for opdragelse og undervisning, tvertimot alt for ofte tjener lave instinkter og vinnesyke».

Og i august 1934 henvendte Vi oss til en deputasjon for Filmpressens internasjonale Forbund og fremholdt at filmen som i våre dager har så store muligheter både til godt og ondt, måtte ledes av den store regel som gjelder for all kunst: nemlig at kunsten som har til vesentlig opgave å være et element der moralsk fullkommengjør det menneskelige vesen, følgelig selv må være moralsk. Og Vi konkluderte — under tydelig bifall av den elite Vi talte til — med å påpeke nødven-

digheten av å gjøre filmen moralsk og opdragende.

Og nu ganske nylig, i forbindelse med Filmpressens internasjonale kongress i Rom i april, da Vi mottok i audiens en delegasjon fra denne, benyttet Vi anledningen til å opfordre alle, ikke alene i religionens navn, men også av hensyn til folkenes moralske og borgerlige velferd, — til å arbeide av all makt på at filmen må bli til gagn for opdragelsen og opplysningen, og ikke til ruin for sjelene.

Men dette spørsmål er så viktig at Vi har sett oss nødsaget til å behandle det på bred basis, ikke bare med henblikk på eders bispedømmer, men med tanke på hele den katolske verdens behov idag.

Filmindustriens orientering.

Det er nødvendig å våke over at kunstens og teknikkens fremskritt også på dette område blir riktig orientert så at de tjener til Guds ære og sjelenes frelse og til Guds rikes utbredelse på jorden, forat vi alle som Kirken i sin bønn lar oss be, lærer «at vi må forholde oss således til de jordiske goder at vi ikke taper de evige». Og det er lett å konstatere at filmens fremskritt stadig har vist sig mer og mer skadelig for religion og moral, ja endog for civilisasjonen i sin almindelighet.

Filmindustriens ledere i de Forenede Stater har i 1930 i bevisstheten om sitt ansvar inngått en høitidelig avtale om i fremtiden å verne om kinogjengernes moralitet. Men dette tiltak blev virkningsløst fordi man ikke holdt sig til de prinsipper man forpliktet sig til å respektere.

Dette var det, ærverdige brødre, som førte eder, De Forenede Staters biskoper til å undersøke hvorledes man kunde beskytte de sjeler som var anbetrodd til eders omsorg. På eders initiativ blev så «Sømmelighetsligaen» stiftet som et korstog til vern om den offentlige moral og kristendommens og moralens idealer. Det var aldeles ikke eders tanke å skade kinematografindustrien, I har tvertimot beskyttet den mot en faretruende utglidning. Og eders direktiver vant øieblikkelig tilslutning hos de troende og millioner av amerikanske katolikker har underskrevet «Sømmelighetsligaens» vedtak om å forplikte sig til aldri å bivåne en kinoforestilling som innebærer en krenkelse mot den kristne moral.

Vi kan med glede fastslå at det i de siste tider har vært få spørsmål som har forenet så sterkt biskopene og de troende som samarbeidet om dette

hellige korstog. Og ikke bare katolikker, men også fremtredende protestanter og jøder og mange andre har fulgt eders initiativ og har sluttet sig til eders bestrebelser for å gjengi kino og film sunde kunstneriske og moralske retningslinjer. Det er virkelig trøstefullt for oss å konstatere den enestående tilslutning som dette korstog har hatt, ti takket være dette korstog som eders årvåkenhet og den offentlige mening har fremtvunget, er det faktisk opnådd en moralsk forbedring for filmens vedkommende. Laster og forbrytelser er blitt fremstillet mindre hyppig, synden er ikke blitt så åpent forherliget som før.

Tross man på visse hold påstod at «Sømmelighetsligaen»s krav vilde medføre at kinoens kunstneriske nivå vilde senkes, synes det at det er det motsatte som er hendt. Ti denne liga har gitt nye impulser til de anstrengelser som er gjort for å gi kinoen høyere kunstnerisk verdi, dels ved å utgi klassiske verker på film, dels ved betydelige nyskapingner.

Og det er ikke blitt noe av den nedgang i inntektene som man uten grunn fryktet, fordi mange som før holdt sig borte fra kinoforestillinger på grunn av de hyppige krenkelser av moralen, nu vender tilbake, når de på filmen blir forskånet for slike opplevelser.

Ved begynnelsen av eders korstog spådde man at dette ikke vilde vare lenge, fordi biskopenes og de troendes aktpågivenhet vilde sløves, og så kunde filmprodusentene gjenopta de gamle metoder. Det er lett å forstå at noen av disse ønsket dette, fordi de gode filmer stiller store krav både intellektuelt og teknisk og undertiden også finansielt, mens det er forholdsvis lettere å få istand filmer som går ut på å opflamme lidenskaper og å fremkalle de lavere instinkter som ligger skjult i menneskehjertet.

En vedvarende og universel årvåkenhet vil overbevise filmprodusentene om at «Sømmelighetsligaen» ikke har igangsatt et kortvarig korstog, som snart kan bli glemt og tilsidesatt, men at de Forenede Staters biskoper for enhver pris vil verne om folkets adspredelser.

Folkets adspredelser må være sunde og moralske.

Adspredelser av forskjellig art er i våre dager blitt en nødvendighet for alle som arbeide og bekymringer gjør trette, men adspredelsene må være menneskeverdige, d. v. s. sunde og moralske. De bør være av de ting som høiner mennesket. Et

folk som i sine fristunder hengir sig til forlystelser som krenker ærbarhet, moral og ære, vil være i stor fare for å tape sin nasjonale kraft og storhet.

Kinematografen har i de senere år fått en verdensomfattende betydning. Det er ingen tvil om at kinoforestillingene hver dag teller millioner av tilskuere av alle samfunsklasser. Filmen er blitt den populæreste form for adspredelser. Derav følger også at film og kino er blitt det mest virkningsfulle middel til å øve innflytelse på de store masser.

Kinematografens makt over sinnene kommer av at den virker ved bilder og selv meget enkle mennesker og folk som er ute av stand til abstrakt tenkning, kan med glede og uten å føle tretthet, følge billedenes fremvisning med oppmerksomhet. Talefilmen øver selvsagt en ennå sterkere innflytelse på publikum. Det er derfor av den aller største betydning at filmen bringes i overensstemmelse med den kristne moral og at den slutter med å være et demoraliseringsverktøy. De dårlige filmer er likefrem leilighet til synd. De tilskyner ungdommen å betrede syndens vei, idet lidenskapene forherliges, mens respekten for ekteskapet, for ren kjærlighet, for hjem og familieliv nedbrytes og undergraves. Filmen kan ennvidere skape motsetninger mellom samfunsklasser, nasjoner og raser.

De gode filmer derimot kan ha en sterk moralsk og opdragende virkning på tilskuerne. Frasatt at de gir mennesket en god adspredelse, kan de vekke sansen for store idealer og dessuten spre kunnskap og opplysning. De kan ennvidere fremstille dyd og gode seder på en tiltrekkende måte, fremme forståelse og samfølelse mellom samfunsklasser og folkeslag og derigjennem også bidra til å skape en rettferdig samfunnsordning.

Den kjennsgjerning at kinematografenes publikum utgjøres av den store masse, gjør saken ennå viktigere. Det betyr nemlig at her lett kan opstå en massesuggessjon med de uheldigste utslag. Billedene fremvises i mørke og tilskuernes kritiske sans er gjerne under disse forhold såpass nedsatt at de er i særlig grad mottagelig for påvirkning. Og denne er ikke sjelden av den art at den kan virke forførende, især på ungdommen.

Kinoen har dertil tatt i sin tjeneste musikken, luksuriøse lokaler ved siden av de virkemidler som de opptredende filmskuespillere gjør bruk av, slik at særlig ungdommen og barn føler sig henrevet av alt dette. Og det må dessverre sies at filmens innflytelse er sjelden av det gode. Når man

tenker på denne påvirkning i en alder hvor moralbegrepene er i utvikling, og på alt det som undergraves og ødelegges i kinolokalene, da kan man virkelig tale om sjelemord. Man minnes uvilkårlig Vår Frelses ord om dem der forfører de små: «Og enhver som forarger en av disse små, som tror på mig, ham var det bedre at en møllesten blev hengt om hans hals og han kastedes i havet». (Markus 9, 41).

Det er derfor en av tidens største oppgaver å arbeide på at filmen må forvandles fra å være en skole i fordervelse til å bli et verdifullt middel i opdragelsens tjeneste.

Og vi fremhever med anerkjennelse at visse regjeringer har nedsatt spesielle kommisjoner med det oppdrag å censurere filmen og tillike at man søker å få filmproduksjonen til å la sig inspirere av store diktere og forfattere.

Det er således, ærverdige brødre, med full rett at i med årvåkenhet følger filmproduksjonen som nettop i eders land er særlig utviklet og hvis innflytelse spores i alle verdens land. Det er overhodet en plikt for biskopene overalt i den katolske verden å våke over dette universelle og mektige middel til adspredelse og opplysning, for å opptre mot alt som kan skade og krenke ikke alene den kristne moral, men tillike folkets ærbarhet og æresfølelse. Denne forpliktelse gjelder imidlertid ikke bare for biskopene, men for alle katolikker, ja for alle ærlige og bra mennesker som har sans for menneskets verdighet og familielivets moralske sundhet.

Hvorledes denne årvåkenhet skal organiseres.

Vi kan aldri rose for meget dem som har viet sig til eller vil vie sig til den oppgave å heve film og kino op til et moralsk nivå etter kristne grunnsetninger og som bestreber sig på å gi filmen en opdragende karakter. Til denne oppgave bør man benytte sig ikke av amatører, men av fagfolk, for å undgå spill av krefter og penger.

Vi er på det rene med at det navnlig av økonomiske grunner, er vanskelig å organisere en slik produksjon. Og man må heller ikke forsømme å gjøre sitt yderste for at den nuværende filmproduksjon ikke skal få skadelig virkning i moralsk, sosial og religiøs henseende. Det er derfor påkrevet at sjelehyrdene har sin oppmerksomhet henvendt på de filmer som nu lages og som fremvises overalt for det kristne folk.

Vi henstiller til biskopene å appellere til alle katolikker som er knyttet til filmindustrien, at disse

alvorlig må betenke sitt ansvar og sine forpliktelser som katolske kristne. Det må beklages at katolske filmprodusenter og filmskuespillere ikke har øvet en innflytelse på produksjonen som stemmer overens med deres tro.

Biskopene må ved hjelp av den katolske aksjons utmerkede medarbeidere gjøre hele sin innflytelse gjeldende for å opnå gode resultater på dette område. De må gjøre filmprodusentene oppmerksom på at de som sjelehyrder, p. g. a. sitt ansvar overfor Gud, også må ha interesse og omsorg for folkets sunde og gode adspredelser, samt at deres embede forplikter dem til å si fra klart og tydelig at dårlig og uren fornøielse ødelegger de gode seder. Og I, ærverdige brødre, biskopene i de Forenede Stater, kan fastslå at filmindustrien i eders land har vært klar over sitt ansvar overfor samfundet.

Noen praktiske forholdsregler.

Først og fremst mener Vi at biskopene må legge vinn på å få sine troende til, likesom deres amerikanske trosfeller, hvert år å avlegge det løfte å holde sig borte fra kinoforestillinger som er krenkende for kristen lære og moral. Dette kan opnåes gjennom de enkelte menigheter. Biskopene vil også kunne gjøre bruk av den katolske presse, som vil fremholde betydningen og storheten ved et slikt løfte.

For at dette løfte kan få hele sin virkning må folk få klar beskjed om hvilke filmer som er tillatt for alle, hvilke som kan tillates med forbehold og hvilke som må ansees som skadelige eller likefrem slette. Dette forutsetter en regelmessig, hyppig publikasjon gjennom pressen om de filmer som til enhver tid fremvises med den fornødne vurdering. Det kunde være ønskelig å få en ensartet liste for hele verden, men av praktiske grunner vil det være ugjennemførlig, men det bør iallfall utarbeides lister med gyldighet for hvert land.

Det blir derfor nødvendig at biskopene nedsetter et permanent kontor som foruten å ta sig av denne bedømmelse av filmene fra et moralsk kristent synspunkt, også bør arbeide på å skaffe egne katolske kinolokaler for å gi de troende anledning til å få se spesielle filmer.

Oprettelsen av et slikt filmkontor vil naturligvis kreve sine økonomiske ofre, men saken er av så stor viktighet at man nok vil bringe dette offer. Vi kan jo ikke se bort fra det faktum at den dårlige og fordervelige film forringer den gode virkning av vå-

re katolske skoler og foreninger, ja endog av våre kirker.

Det nevnte filmkontor forutsetter et utvalg av filmteknisk kyndige folk, som tillike har en solid katolsk overbevisning. De må dessuten ha til sin veiledning en prest som biskopen opnevner dertil.

Et samarbeide mellom filmkontorene i de forskjellige land vil gjøre hele denne aksjon mer ensartet og mer virkningsfull.

Når alle biskoper i hele verden tar på sig det ansvar som denne årvåkenhet vil kreve, da vil de utføre en stor gjerning til beskyttelse av det kristne folks moral i dets fristunder og adspredelser. De vil få støtte og tilslutning av alle gode katolikker og av alle gode ikke-katolikker og de vil effektivt bidra til å stille den veldige internasjonale makt som kinematografen er idag, i høie idealers tjeneste. For å gi våre ønsker yderligere kraft, nedber Vi med den apostoliske velsignelse Guds nåde over eder alle, ærverdige brødre og over eders prester og legfolk.

Gitt i Rom på apostlene Peters og Paulus dag 29. juni 1936.

Pius XI. Pave. }

Kristus i verdenshistorien.

Kristus er verdenshistoriens centrale skikkelse fordi han betegner menneskehetens høidepunkt. Han deler historien i to halvdelar — hvorav den ene konsentrerer sig om håpet på den Frelser som engang vil komme til jorden, og den annen i takk fordi han er kommet, arbeider og lever ut fra denne store kjennsgjerning. Dette er etter den kristelige tidsregning — men for en kristen historiker er ikke en slik tvedeling helt tilfredsstillende. Han må ta hele verdenshistorien, alle jordens folkeslags historie, ikke bare jødernes, inn i lyset av Kristi livsgjerning — og han har rett til dette. Ti alle folkeslags historie peker mot Kristus i mer eller mindre rette linjer, at større eller mindre omveier, og fordi Gudmenneskets komme til jorden er denne vår jords største begivenhet er det klart at alt som er skjedd, skjer og vil skje på jorden har forbindelse med denne begivenhet — selv om denne forbindelse kan ha vært og er folkene helt ubevisst, og der må en kristen historikers inspirerte klarsyn for å påvise den.

Ti vi må ikke glemme at hvert enkelt folks historie helt tilsvarende et enkelt menneskes utviklingsgang. Og da Guds evige ord sier gjennom apostlen: Kristus er det sanne lys som opplyser hvert menne-

ske som kommer til verden» — så gjelder dette ord også slik: «Kristus er det sanne lys som opplyser hvert folk som går over verdens store scene». Man må skrive et folks historie som man skriver et enkelt menneskes historie: finne det centrale i dets liv og gruppere alt annet om dette midtpunkt. Hvem der således vil skrive St. Augustins levnetssløp vet at dette kun hadde en stor tilskikkelse: da den store kirkefader bøide kne for den døende Frelser på Golgata og blev hans ydmyke disipel — alt som gikk forut var bare en forberedelse, alt som kom etter bare en utfoldelse av den fullstendige selvhengivelse.

Således også i folkeslagenes historie. Den kristne historieskriver vil belyse de gamle egypteres oppgave: i århundrer og årtusener før Kristus å fremholde tanken om sjelens evige liv etter døden og vårt ansvar overfor de dødes dommer i det hinsidige. Og han vil klargjøre hvorledes dette herlige folk, på hvis skuldre ikke alene det utvalgte folk, men også grekerne og romerne og vi med dem hvilte, først æret og tilbad Gud og etterhvert forfalt til avguderi, ja selv til dyrkelse av dyr som okse og Apis, men hvorledes allikevel Kristus kom til Nilens land for ved sitt nærvær å takke for den oppdragelse hans folk hadde fått under sitt opphold blandt faraos undergivne. Under dette synspunkt kan hele Egypten og dets herlige kunsts historie skildres — også Nilens land er kristocentrisk innstillet.

Et annet eksempel: Irlands historie. Ierne tilhører kelternes vidtfor grenete stamme, har aldri vært undertrykt av romerne og er av sine druider gjort mottagelige for den kristne mystikk, så at det lille folk med jublende begeistring mottar kristendommens budskap. I den annen halvdel av det 5. århundre blir Irland under St. Patrick og hans etterfølgere en ø bebodd av helgener. Siden utarter den til en vikingestat, bøies i det 12. århundre under Englands åk — men fastholder allikevel til den dag i dag den romersk-katolske lære med beundringsverdige styrke. Og ikke alene det, men fra den «grønne ø» stråler uutsigelig megen varme og lys til England og Skotland, til Gallien og Germanien, til Italia — ja, til Rom selv. Men tunge skygger er også fallt over landet — og først syv årtier etter sin død blev Irlands største sønn, O'Connells, røst hært. Den røst som krever uavhengighet for folket.

Som med disse folk, så med alle andre. Alle har de sin hovedoppgave og sine bioppgaver. Alle har de opprinnelig tilbedt en Gud og sank etterhvert ned til avguderi. Alle har latt sitt sedelige liv, sin statsform og sin kunst og vitenskap være inspirert og diktert av sine religiøse forestillinger. Altså lar all historie sig forklare og fremstille ut fra religion.

I våre dager er der gjort mange tillop til å få fremstillet en kristocentrisk verdenshistorie. I «Sch. Zukunft» foreslår professor Hopfner. S. J. at man skal søke å få dannet en stab av kristne vitenskapsmenn, som kan inndeke det kolossale stoff i «kulturtrekter», og ut fra hver sitt speciale gjengi de forskjellige foretelser ut fra den samme livsansku-

Kristendommen sosiale innsats.

(Inntatt i «Tidens Tegn» for 15. juli).

I «Tidens Tegn» for 6. juli har den danske forfatter Poul Henningsen skrevet en artikkel: Himmelske krykker, som er et direkte angrep på Sven Stolpe og Oxfordgruppebevegelsen, men som også drar til felts mot alle og enhver som hevder at kristendommen har betydd en så enestående moralsk innflytelse blandt menneskene, at kristendommens krav på tilslutning av alle mennesker om ikke av andre grunner, så av denne grunn alene bør vekke til eftertanke og overveielse hos enhver som har sans for livets mening og alvår. Den tankegang Poul Henningsen polemiserer imot har fått kan hende sitt klassiske uttrykk hos den franske tenker Taine i hans store verk: *Les origines de la France contemporaine*, b. 6, s. 118. Taine skriver: «Idag efter 18 århundrer virker kristendommen i begge verdensdeler fra Ural til Rocky Mountains blandt de russiske mujiker som blandt de amerikanske nybyggere, likesom i sin tid blandt folket i Galilea til at egenkjærligheten fortrenge av nestekjærligheten. Dens vesen har ikke forandret sig. I sin greske, katolske eller protestantiske skikkelse er den fremdeles for 400 millioner mennesker de store vinger som er uundværlige for å løfte mennesket op over sig selv og sin egen begrensning for gjennom tålmodighet, resignasjon, måtehold, renhet og godhet å føre mennesket til fred, til hengivenhet og offervilje. Alltid og overalt hvor i løpet av disse 1800 år disse vinger er sunket i avmakt eller er blitt knekket, der er de offentlige og private seder kommet i forfall. I Italia under renaissancen, i England under restaurasjonen, i Frankrike under nationalkonventet har man sett mennesker vende tilbake til hedenskapet. Og samtidig blev de hårde og sanselige som på Augustus's og Tiberius's tid. Den brutale og den beregnende egoisme fikk påny overtaket, grusomhet og sanselighet utfoldet sig og samfundet blev en bule og en røvehule. Når man overveier dette, da kan man vurdere den innsats kristendommen har gjort i våre moderne samfund, alt den har bragt med sig av ærbarhet, mildhet og menneskelighet, alt den oprettholder av ærlighet, av rettferdighet og god vilje. Hverken filosofiens fornuft eller litterær og kunstnerisk kultur eller feodal og militær æresfølelse eller noen slags lovgivning eller regjeringsform har kunnet erstatte kristendommen i denne henseende. Det gamle Evangelium er ennu idag den beste støtte for det sosiale instinkt». Taine var ikke selv kristen, iallfall ikke

else. Det sier sig selv at når Kristus er jordens midtpunkt må også en objektiv historieskrivning ha den samme innstilling. Hittil er det kun blitt ved spredte forsøk.

i den forstand at han tilhørte noen bestemt trosbekjennelse. Det var hans ærlige og dyptgående studium av menneskenes historie som bragte ham til å erkjenne og bekjenne kristendommens enestående sosiale innsats. Selv om Poul Henningsen sikkert har rett i at det ikke er sosiale faktorer alene som fører til kristendommen, så kan ingen benekte at synet for kristendommens høinende innflytelse på menneskeheten kan være det som til å begynne med fører mangen en ærlig sjel til å søke å komme i personlig kontakt med Kristus.

Det er imidlertid rent ubegripelig at Henningsen for alvår tør påberope sig humanismen som en sterkere åndsmakt enn kristendommen. At humanismen i de siste århundrer har hatt en dominerende stilling i det offentlige liv og på åndslivets område, det lar sig ikke nekte. Men det er jo nettopp denne humanisme som ved sin mer eller mindre bevisste løsrivelse fra kristendommen, som ved sin forkynelse av individets selvhevdelse — det er just dette Henningsen vil sette istedenfor kristendommen — har ført til den hensynsløse egoisme som har preget våre dagers økonomiske, sosiale og nasjonale liv med klassekamp, trustdannelser, chauvinisme og verdenskrig i kjølvannet.

H. J. I.

L'Osservatore Romano - 75 år.

Som bekjent er L'Osservatore Romano — ordrett oversatt: den romerske iakttagere — navnet på det store dagblad som utkommer i Vatikanet og eies av paven, selv om det ikke helt kan betegnes som den Hellige Stols offisielle organ. Det første nummer blev utsendt den 1. juli 1861 under Pius IX, og bladet feirer derfor nu i denne måned sitt 75 års jubileum med en rekke festligheter, i hvilke bl. a. den store internasjonale katolske presseutstilling danner et ledd. Likeledes har en rekke katolske presse- og forlagsorganisasjoner henlagt sine kongresser i år til Rom.

Det var under meget vanskelige forhold at L'Osservatore så dagens lys. De italienske enhetsbestrebelse som igrunnen bare gjaldt politikk, var for en stor del også antikirkelige og antipavelige og medførte derfor en rekke voldsomme og perfide presseangrep på den Hl. Stol som derfor fant tiden inne til selv å anskaffe sig et talerør til å forsvare og belyse Kirkens sak. I årtier blev nu L'Osservatore Romano pavens beste forsvarsvåpen, og der stod respekt av dens ledende artikler, forfattet av de forskjellige redaktører fra grunnleggeren Baviera over Crispolti, Casoni, Angelici frem til den nuværende chefredaktør, grev Dalla Torre. Det var ikke noe lett hverv disse menn hadde påtatt sig — ikke minst i våre dager under den fascistiske stat har det ofte truet med å gå på friheten eller livet løs. Men efter Lateranoverenskomsten er bladets posisjon

nu fastslått og dets leder intakt, og det står nu som et ledende verdensblad, hvis ord man lytter til og tillegger vekt.

Teknisk er det nu helt utbygget og sammen med det polyglotte vatikanske trykkeri danner det nu en tip-top moderne forlags- og presseinstitusjon. Som pavelig organ er det selvfølgelig meget innflydelsesrikt og meget utbredt i de internasjonale politiske og diplomatiske kretser likesom det alltid studeres inngående av verdenspressen og de store pressebyråer. Dertil kommer at det har stor dokumentasjonsbetydning da det som propagandaorgan ved siden av de pavelige rundskrivelser publiserer de pavelige ideer og derved tjener Kirkens anskuelser på det sociale, kulturelle og økonomiske livs område. Man kan derfor neppe vurdere bladets innflytelse og betydning høit nok.

Selvfølgelig kan det derved aldri bli en type på den brede folkejournalistikk eller ene og alene være et nyhetsorgan. Som intet annet blad er L'Osservatore en tjener for ideer, idet dens formål er å formidle de katolske anskuelser og bedømme alle nasjonale og internasjonale foreteelser ut fra denne innstilling. Tillike representerer bladet jo de offisielle meddelelser om alt som over hele jorden skjer av begivenheter innenfor Kirkens liv og arbeidsfelt — og disse meddelelser såvelsom alle bedømmelser, kan alltid betraktes som offisiøse, idet de er inspirert av paven eller kurien selv om de ikke i egentlig forstand er offisielle. Som intet annet blad i verden har derfor L'Osservatore betydning i utlandets øine, idet man vet at det er å betrakte som den Hl. Stols talerør.

*

Det er en selvfølge at L'Osservatore ifølge hele sin karakter må bli et speilbillede av de forskjellige pontifikater — og at en sterk personlighet som Pius XI preger bladet. Og det ikke bare ved den ordrette gjengivelse av hans taler, men også ved hele innstillingen. Idag er L'Osservatore således i første rekke talerør for katolsk aksjon, for misjonstanken, den religiøse fornyelse og kampen mot kommunismen og nyhedenskapet. Samtidig behandles filmen og radioen meget inngående. Hele bladet er et daglig bevis på at Kirken og den Hl. Stol, nu som før i tiden, i en vidunderlig syntese forstår å sammenfatte de evige sannheter, åpenbarings og tradisjonens evige innhold, med tidens videnskap og teknikk og stille alt i menneskehetens tjeneste. Den som vil gå grundig tilverks når han vil kjenne Kirkens innsats i våre dager, må orientere seg i L'Osservatore Romano. Men først og fremst vil det bli klart for en uhildet leser i hvor høi grad pave Pius XI går inn for kampen kommunismen og lignende unaturlige og antikulturelle systemer — og hvorledes den Hl. Stol uavlatelig arbeider på fredens bevarelse. Den vatikanske presse, spiller en providensiell rolle i arbeidet og kampen for kristendommen og den kristne kultur — og heri ligger L'Osservatore Romanos store betydning. Måtte bladet stadig vokse og utvikle seg etter de ret-

ningslinjer det nu følger — med denne hilsen lykkønskes det nu i anledning jubileet fra hele den katolske presse verden over. Også fra «St. Olav» her i Norge.

Rask redningsdåd av Thorolf Taxt.

I «Aftenposten» for 29de juni leser vi med overskrift «Rask redningsdåd» følgende:

Ved 20-tiden igår aftes falt en liten gutt i 2-års alderen ned fra kommandobroen på dampskipet «Oslo». Han falt i sjøen og gikk, efter hvad øienvidner forteller, til bunns med engang. En ung mann, Thorolf Taxt, sønn av kapteinen på «Oslo», kastet sig resolutt ut og fikk gutten i land i god behold. Til tross for fallhøiden var ganske stor, skal barnet ikke være nevneverdig skadet.

Vår feriekoloni.

Fra og med 30. juni til og med 13. juli.

E. L.	kr. 10.00
B.	» 5.00
B.	» 5.00
S. B.	» 27.00
Arkitekt Sund	» 20.00
R. S.	» 5.00
Galligani	» 25.00
To frøkener	» 15.00

Tilsammen kr. 112.00

Tidligere innkommene » 1197.50

Ialt kr. 1309.50

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, sogneprest Kjelstrup i Kr.sand, svare).

Protestantismens selvmotsigelser.

Spørsmål:

Hvor lykkelig hver katolikk som troens store nåde fikk og trygt ved kjærlighetens bånd blir fort av Moderkirkens hånd. Hvor ingen vet hvad han skal tro og alltid føler tvilens klo — der vet jo katolikken klart hvad Frelseren har åpenbart! Slikt tenkte jeg og falt på kne og bad om lys for rett å se

z z

hvor veien går fra lutherdom
med tvil og strid og fattigdom.
Da hørte jeg en indre stemme:
«Nei, her hos Luther har du hjemme.
Den sannhet du får fiks og ferdig
den er et menneske uverdig.
Den gave Luther gav oss tør du aldri glemme:
Hvad vi må tro skal ingen prest bestemme!»

Tvilende lutheraner.

Svar:

Den «indre stemme» som plutselig bringer uro inn i Deres sjel er ikke annet enn reminiscenser av et gammelt slagord De sikkert ofte har fått høre, når reformasjonens fortjenester skulde fremheves. Gamle pastor Th. v. Klaveness formet det slik i den kantate han skrev til Frogner kirkes innvielse i Oslo: «Da ropte han, så det ljomet — det gjaldede som til fest: Enhver skal nu bli salig foruten pave og prest».

De behøver ikke å tenke Dem lenge om for å opdage hvor meningsløst dette store, brautende slagord er. Det er ikke bare en avvisning av katolisismen, men en fornektelse av all kristendom i alle dens former, lutherdommen innbefattet. Kristus kommer jo ikke personlig til hver enkelt av oss for å meddele oss sine åpenbaringssannheter og helliggjøre oss med sine nådemidler. Høitidelig har han utsendt apostlene med fullmakt til å forkynne sannheten i hans navn, og han tilføier: «Hver den som forakter eder forakter mig» (Luk. 10, 16). Vi tør altså ikke avvise Frelserens rettmessige utsendinger ved å påberope oss at vi ikke vil vite noe av en «mellemmann»!

Les med oppmerksomhet de mange skriftsteder som forteller oss hvordan Frelseren gir apostlene i oppdrag å fortsette hvad han selv hadde begynt (f. eks. Joh. 20, 21, Matt. 28, 19, Luk. 10, 16, Joh. 10, 2 — 10, 16 — 20, 23 etc.), og De vil se at disse fullmakter visstnok er overdratt til apostlene alene, men skulde være til beste for alle slekter. Derfor måtte apostlene ha etterfølgere, til hvem de overdrog disse samme fullmakter. Således alene blir det mening i f. eks. ordene: «Se, jeg er med eder (apostlene) alle dager inntil verdens ende» (Matt. 28, 20).

Slik har også apostlene selv oppfattet sin sendelse og sine fullmakter til sannhetsordets forkynnelse, sakramentenes forvaltning og hyrdeembedets utøvelse. Paulus f. eks. hevder med styrke sin læremyndighet, selv mot engler fra himmelen (Gal. 1, 8). Peter og de øvrige apostler treffer høitidelig avgjørelse med de mektige ord: «Den Hellige Ånd og vi har bestemt» (Apost. Gjern. 15, 28), og han avviser med avsky enhver urettmessig overdragelse av det store, hellige embede.

Med disse ubestridelige kjensgjerninger for øie lyder ordene om at man ikke vil vite noe av en sannhet som er «fiks og ferdig» alt annet enn evangeliske. Jesus sa jo uttrykkelig: «Gå hen og lær alle folk» (Matt. 28, 19). Og ordene: «Hvad vi må tro skal ingen prest bestemme» blir en opprørserklæring mot Kristus, når de skal tjene til å avvise det apostoliske embedes rettmessige innehavere.

Slagordet viser også i en lutheraners munn hvor selv-motsigende lutherdommen er. Hvis lutheraneren ikke vil vite noe av en sannhet som er «fiks og ferdig», får han også bryte med Luther, ti det er jo nettop Luthers private meninger om Skriftens utleggelse som er nedlagt i lutherdom-

mens bekjennelsesskrifter og som lutheraneren bygger på som guddommelig sannhet. Luther satte jo i virkeligheten sin skriftfortolkning op som «det rene evangelium» og forkastet alle andre fortolkninger som villfarelser. Burde så ikke lutheraneren spørre ham etter de fornødne garantier?

Eiendommelig er det unektelig også at man kan tale om «fri forskning» som en gave av Luther bragte de kristne, når han i så sterke ord som mulig uttalte fordømmelsesdommen over enhver som ikke i ett og alt var enig med ham. Nei, logikken er nok ikke protestantismens sterke side.

Jeg slutter men en uttalelse av vår skarpsindige teolog, dominikaneren pater A. Lutz. I en imøtegåelse av et foredrag om «Rom og Wittenberg» som avdøde sogneprest Godal i sin tid holdt, skriver pateren:

Protestantismen har forsøkt å forene motsigelser. Den hevder en absolutt individualisme, og på samme tid beholder den en kirkelig organisasjon. Den krever full uavhengighet i religiøs tenkning og allikevel lydighet likeoverfor dogmer. Den lærer en individuell inspirasjon uten kontroll og gjør allikevel krav på ortodoksi. Virkningene er ikke uteblitt. Protestantismen er splittet i hundreder av sekter, og følgen derav er blitt at de dannede klasser alltid mere vender sig bort fra en kristendom som fremstiller sig i et så forvirret billede.»

Derfor, kjære tvilende lutheraner, har De rett når De sier:

»Hvor ingen vet hvad han skal tro
og alltid føler tvilens klo —
der vet kun katolikken klart
hvad Frelseren har åpenbart.»

K. K.

Herhjemme.

Molde. — Torsdag 9. juli hadde Molde menighet en vellykket tur til Skaretvannet, som ligger 12 km. fra byen. Vi startet fra St. Sunniva prestegård kl. 9,30. Vi var jo i alt 17 stk., så vi kunde da ikke greie oss med noe mindre enn en av de største bussene. Med strålende humør kjørte vi avgårde utover Fanestranden, videre opover fjellet og stanset tilslutt ved Skaretvannet. Vår første stasjon var en torvsjø. Den måtte vi ta til takke med mens vi fikk vår første forfriskning. Det regnet nokså meget. Vi trodde en stund at skjebnen var oss ubarmhjertig. Vårt gode humør sviktet ikke, det stod hele tiden på solskinn. Endelig blev himmelen klar. Vi fortsatte da vår vandring gjennom skog og myr til en vidunderlig leirplass, som Monsignore Witte alene må ha æren for å ha funnet op. Mens kaffen kokte blev alle forfriskninger oppakket, som der sannelig var rikelig av alt. Prestegårdens husholderske hadde som elers lagt sin gode vilje til for å få alle smørbrød delikate, for ikke å glemme den deilige kakeboks søstrene bragte med. Etterat vi hadde spist besteg vi noen tinder for riktig å bese Skarets skjønne omgivelser. Etterpå lekte vi en stund med barna som alle var ellevill av glede. Kl. 5,30 begynte vi å pakke sammen, vi hadde jo en hel time tilfots før vi rakk hovedveien. Med et vink til Huldren som hadde overlatt oss sin beste stue til opholdssted hele dagen, begav vi oss på hjemveien. Bussen stod alt og ventet, så vi hadde bare å ta plass. På Fanestranden stoppet vi et øieblikk og satte av en gjest, en gutt fra Lillehammer. Monsignore Witte tok også et billede av forsamlingen. Ved St. Sunniva stoppet vi kl. 7,30, hvor vi alle tok en hjertelig avskjed. Til slutt en hjertelig hilsen til alle St. Olavs lesere fra Molde menighet.

A. skepott.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri, Oslo.